

Tiểu vùng Sông Mê Kông Mở rộng

**Chiến lược và Kế hoạch Hành động
của Hành lang Kinh tế Đông-Tây (EWEC)**

Tháng Năm 2009

Tóm tắt

Giới thiệu

Năm 1998, Hội nghị Bộ trưởng GMS lần thứ 8 được tổ chức tại Manila đã khởi động Hành lang Kinh tế Đông-Tây (EWEC) như một trong những sáng kiến tiên phong của Tiểu vùng Sông Mê Kông Mở rộng (GMS). Một thập kỷ sau, EWEC đã đạt được nhiều mục tiêu về cơ sở hạ tầng đã đề ra. Tuy nhiên, vẫn chưa có sự đồng thuận giữa các quan chức của các chính phủ và các đối tác phát triển cũng như các cá nhân thuộc khối kinh tế tư nhân về cách thức chuyển đổi từ hành lang giao thông vận tải sang hàng lang kinh tế. Dựa trên *Nghiên cứu Tiên Đầu tư* năm 2001 của Ngân hàng Phát triển Châu Á, chiến lược và kế hoạch hành động ban đầu của EWEC đã xác định ra một loạt sáng kiến mà các bên có lợi ích liên quan, đặc biệt là khối kinh tế tư nhân đã bỏ lỡ trong một số trường hợp. Tuy vậy, các tác động ở cấp độ hành lang lại cho thấy triển vọng tiềm năng trong hoạt động kinh tế chính. Nhiều nút giao thông vận tải liên kết thương mại Đông-Tây với thương mại Bắc-Nam và mạng lưới vận tải này có thể sẽ tạo ra luồng giao thông vận tải gia tăng mạnh mẽ trong những năm sắp tới. Mặc dù vậy, là một hành lang phát triển, mục tiêu của EWEC là một số khu vực nghèo hơn của các nước GMS và điều quan trọng là phải nhận ra tính chất này khi đánh giá khuôn khổ chiến lược cần thiết để chuyển đổi EWEC thành hành lang kinh tế.

Phạm vi: Mục đích của báo cáo này là xem lại và cập nhật chiến lược và kế hoạch hành động cho EWEC như một biện pháp để các cơ quan chính phủ và các đối tác phát triển tổng hợp các hoạt động lập kế hoạch và xây dựng chương trình. Nó khác với chiến lược và kế hoạch hành động năm 2001 ở ba điểm. Thứ nhất, nó thay đổi tầm nhìn của hành lang thành phát triển kinh tế xã hội của tiểu vùng với sự tập trung vào nghèo đói, liên kết chặt chẽ với các hành lang và tuyến vận tải khác trong các nút trao đổi, biên giới và cửa khẩu cũng như các đường phụ và đường nhánh, cho phép các cộng đồng nông thôn tiếp cận được với thị trường. Thứ hai, nó tập trung kế hoạch hành động vào một số giới hạn các sáng kiến tốt có liên kết trực tiếp tới các khu vực chiến lược chính trong sự phát triển ngành kinh tế tư nhân, xã hội, môi trường và giao thông vận tải đa phương thức. Cuối cùng, nó mở rộng phạm vi lĩnh vực bao trùm cả khối kinh tế tư nhân, phát triển xã hội và môi trường, trong khi vẫn duy trì thương mại và đầu tư, nông nghiệp và công nghiệp chế biến, du lịch và cơ sở hạ tầng như là các lĩnh vực phát triển trọng tâm.

Quá trình Tham vấn: Một phần không thể thiếu của quá trình xem lại và cập nhật chiến lược và kế hoạch hành động cho EWEC là quá trình tham vấn với các quan chức chính phủ của các nước thành viên EWEC, đại diện khối kinh tế tư nhân, các tổ chức phi chính phủ (NGO) và các đối tác phát triển. Các cuộc tham vấn ban đầu được tổ chức giữa tháng 9 và tháng 11 năm 2008 ở mỗi quốc gia, cụ thể là các nước dọc Hành lang. Khi hoàn thành, kết quả của các cuộc họp này đã được tổng hợp thành một báo cáo đánh giá EWEC từ quan điểm đa ngành, bao quát quá trình phát triển không gian và kinh tế xã hội trong mười năm qua và đề cập đến các rào cản về cơ sở hạ tầng, nguồn nhân lực, chính sách, quy định và thể chế thực tế đối với thương mại, đầu tư, lưu thông hàng hóa và sự đi lại của người dân. Những vấn đề này sau đó được thảo luận tại hội thảo tổ chức vào ngày 24 tháng 04 năm 2009 tại Khon Kaen, Thái Lan, với mục đích tổng hợp lại các mối quan ngại và quan tâm của các bên có lợi ích liên quan thành một chiến lược và kế hoạch hành động cập nhật để chuyển đổi EWEC thành một hành lang kinh tế.

Cập nhật Khuôn khổ Chiến lược – Tầm nhìn của EWEC là tạo ra một hành lang kinh tế để kích thích kiểu tăng trưởng kinh tế giúp giảm nghèo và nâng cao mức sống tại các khu vực nằm trong tầm ảnh hưởng của Hành lang. Khuôn khổ chiến lược mới này được chỉ đạo bởi toàn bộ khuôn khổ chiến lược GMS và Tuyên bố Viên Chăn và như vậy, nó bổ sung cho tầm

nhìn mở rộng của GMS là tăng cường tính kết nối, tính cạnh tranh và đạt được một cộng đồng vững mạnh hơn. Như vậy, các mục tiêu của EWEC là (a) tăng cường tính kết nối của khu vực Hành lang bằng cách giảm chi phí giao dịch và vận tải qua biên giới; (b) tăng cường tính cạnh tranh của các nền kinh tế ở mọi quy mô thông qua đầu tư xuyên biên giới dựa trên các quá trình gia tăng giá trị và tận dụng lợi thế cạnh tranh của các khu vực khác nhau trong Hành lang; (c) trao quyền cho khối kinh tế tư nhân bằng cách khuyến khích hợp tác tài chính, công nghệ, tiếp thị, sản xuất và các hình thức hợp tác khác trong các khu vực EWEC và (d) giảm nghèo đói, hỗ trợ phát triển khu vực nông thôn và biên giới, tăng thu nhập và tạo công ăn việc làm cho những nhóm người có thu nhập thấp.

Thực hiện Khuôn khổ Chiến lược – Việc thực hiện sẽ đòi hỏi các sáng kiến thực tiễn để duy trì tăng trưởng có lợi cho người nghèo, có tính tập trung hơn chiến lược ban đầu. Việc triển khai thực tiễn hóa khuôn khổ chiến lược mới được dựa trên mô hình khu vực tăng trưởng kết hợp lợi thế cạnh tranh và các đặc điểm bổ sung trong phạm vi tiểu vùng với một nền kinh tế dựa trên quy mô từ việc khu vực hóa hoạt động sản xuất với động lực là sự tham gia đồng đẳng của người dân. Nó sử dụng cách tiếp cận thực dụng và tổng thể đối với tăng trưởng có lợi cho người nghèo trong một số lĩnh vực chính như thương mại và đầu tư, nông nghiệp, du lịch và phát triển kinh tế tư nhân. Mỗi một khu vực này đều có mũi nhọn chiến lược và phương thức thực hiện riêng của mình, cùng với kế hoạch hành động bao gồm các dự án phổ biến với kết quả có thể chứng minh.

Thiết lập Phương thức Triển khai và Giám sát Tốt hơn – Cho tới gần đây, sự thiếu vắng một cơ quan duy nhất chịu trách nhiệm về sự phát triển của EWEC đã nảy sinh câu hỏi về khả năng điều phối chức năng của các cơ quan khác nhau, cũng như của các dự án của đối tác phát triển. Theo chương trình hiện tại: Diễn đàn Hành lang Kinh tế (ECF) có trách nhiệm củng cố quan hệ hợp tác giữa các khu vực dọc hành lang kinh tế GMS và trong các diễn đàn và nhóm làm việc của GMS. Trong khuôn khổ tổ chức hiện tại, có các mối liên kết chặt chẽ giữa ECF và Diễn đàn Doanh nghiệp GMS (GMS-BF) và Diễn đàn Các Chủ tịch Huyện, cũng như Hội nghị Bộ trưởng GMS, Hội nghị Quan chức Cấp cao cùng nhiều diễn đàn và nhóm làm việc. Cũng cần xem xét việc tạo ra các liên kết với Hiệp định Giao thông Vận tải Qua Biên giới (CBTA) và hoạt động của Ủy ban Hỗ trợ Giao thông Vận tải Quốc gia (NTFC), Hiệp hội Giao thông Vận tải Đường thủy GMS (FRETA), Dự án Phát triển Du lịch sông Mê Kông (MTDP) và Trung tâm Hoạt động Môi trường (EOC) nhằm đảm bảo sự hợp tác giữa tất cả các sáng kiến liên quan đến EWEC và các hành lang khác. Tuy nhiên, cần nhấn mạnh bản chất thực dụng của GMS và EWEC và việc áp dụng nó vào các điều kiện phát sinh của tiểu vùng. Do vậy, vai trò của ECF trong khuôn khổ tổ chức GMS/EWEC có thể thay đổi nếu như tình hình hiện tại phải nhường chỗ cho nhu cầu hợp tác và phối hợp đang gia tăng giữa các sáng kiến ngành khác nhau trong Hành lang.

Thúc đẩy Tăng trưởng Bền vững nhờ vào Khối kinh tế Tư nhân – Mục tiêu chiến lược của phát triển khối kinh tế tư nhân trong EWEC là cải thiện môi trường kinh doanh như là một biện pháp phát triển các hoạt động thương mại hóa cạnh tranh cho các doanh nghiệp rất nhỏ và các doanh nghiệp vừa và nhỏ (SME). Việc thực hiện chiến lược được đề xuất này phụ thuộc vào một chương trình cao cấp mà ban đầu có thể ở hình thức các dự án thí điểm nhằm khởi động các nỗ lực phát triển hoạt động thương mại hóa cạnh tranh giữa các doanh nghiệp rất nhỏ và các SME dọc Hành lang, với sự tập trung đặc biệt vào phát triển doanh nghiệp tại Savannakhet. Chương trình này nhằm mục đích phát triển chuỗi giá trị trong khắp các lĩnh vực của Hành lang. Đối với Savannakhet, chương trình sẽ thành lập các trung tâm Dịch vụ Phát triển Doanh nghiệp để cung cấp năng lực cần thiết cho các doanh nghiệp nhỏ để tham gia vào cụm chương trình bổ sung và chuỗi giá trị liên kết nhà sản xuất đến người tiêu dùng. Một phần quan trọng để hỗ trợ các hoạt động này là tạo ra một cơ cấu cấp vốn để duy trì các hoạt động kinh doanh dọc Hành lang.

Chiến lược Phát triển Khối kinh tế Tư nhân và các Phương thức Thực hiện – Có hai kế hoạch hành động lớn: kế hoạch hành động thứ nhất xác định các dịch vụ phát triển kinh doanh, đặc biệt là cho mối liên kết yếu nhất của Hành lang là Savannakhet; kế hoạch hành động thứ hai bao trùm các hoạt động qua biên giới nhằm nâng cao tính cạnh tranh của khối kinh tế tư nhân, cả trong hoạt động sản xuất hàng hóa và trong xúc tiến du lịch. Đối với kế hoạch đầu tiên, kế hoạch hành động cho phát triển kinh doanh tập trung vào bốn hoạt động cụ thể, bao gồm các trung tâm BDS để phát triển doanh nghiệp nhỏ và rất nhỏ ở Savannakhet; thành lập một quỹ phát triển SME, chương trình đào tạo và hội thảo về sự tham gia của SME trong chuỗi giá trị toàn cầu; và lập bản đồ cơ hội của chuỗi giá trị toàn cầu đó cho các SME trong Hành lang. Đối với kế hoạch thứ hai, việc thực hiện chiến lược được đề xuất phụ thuộc vào một nhóm hoạt động diện rộng nhằm hỗ trợ thương mại thông qua việc thực hiện CBTA và thiết lập FRETA; phát triển các đặc khu kinh tế (SEZ); hoạt động nông nghiệp xuyên biên giới; hoạt động sản xuất có lợi cho người nghèo; hỗ trợ các chuỗi cung ứng liên kết các doanh nghiệp nhỏ và rất nhỏ với các công ty lớn và thị trường chuyên biệt, bao gồm các doanh nghiệp liên quan đến du lịch; và hỗ trợ các hoạt động du lịch hướng vào các khu vực nghèo hơn của EWEC.

Giảm Nghèo và Đảm bảo Tính bền vững của Môi trường – Mục tiêu chiến lược để giảm nghèo và bất bình đẳng trong EWEC là giảm nghèo đói thông qua hỗ trợ phát triển khu vực nông thôn và biên giới bằng cách tạo công ăn việc làm và tăng thu nhập cho những nhóm người có thu nhập thấp. Nó cũng tìm cách nâng cao tính lưu động dọc EWEC, đặc biệt là qua biên giới giúp các cộng đồng nông thôn bao gồm các nhóm người dân tộc và phụ nữ có thể tiếp cận thị trường, cơ hội việc làm và các dịch vụ xã hội. Do tăng trưởng như một động cơ giảm nghèo có hiệu quả hơn tại một số khu vực của Hành lang so với các khu vực khác, nên sự can thiệp trực tiếp vào cải thiện phúc lợi xã hội cũng là việc làm quan trọng cần thực hiện. Sự can thiệp được đề ra trong kế hoạch hành động hiện tại bao gồm lồng ghép các chương trình HIV/AIDS vào các dự án giao thông vận tải dọc EWEC, củng cố năng lực đối phó với bệnh dịch và nâng cao tầm ảnh hưởng của hoạt động phòng ngừa và chăm sóc các bệnh truyền nhiễm đã chọn trong các vùng dân cư có nguy cơ cao; tăng cường sức khỏe môi trường và giảm gánh nặng của bệnh truyền nhiễm; tăng cường quản lý các tài nguyên và chương trình về HIV; và nhắm tới mục tiêu ngăn ngừa HIV kết hợp với thực hiện các dự án xây dựng cơ sở hạ tầng. Đối với bảo tồn môi trường trong EWEC, mục tiêu chiến lược là duy trì chất lượng của hệ sinh thái để đảm bảo việc sử dụng bền vững nguồn tài nguyên thiên nhiên chung và cải thiện dân sinh của người dân trong Hành lang.

Tăng cường Tính kết nối – Mục tiêu chiến lược của tăng cường tính kết nối trong EWEC là hoàn thiện mạch giao thông chính của Hành lang thông qua các hệ thống vận tải đa phương thức và phát triển hệ thống đường phụ để liên kết các cộng đồng nông thôn với thị trường. Những cải thiện cơ sở hạ tầng đó nhằm mục đích nâng cao các liên kết tới cửa khẩu và nút giao thông bằng cách tiết kiệm thời gian, giảm rủi ro và hạ thấp chi phí vận tải; khuyến khích thương mại dọc Hành lang cũng như thúc đẩy sản xuất và cơ hội việc làm; và cải thiện dân sinh của người dân trong khu vực Hành lang. Chương trình nâng cấp đường phụ được đề xuất sẽ hỗ trợ mục tiêu tiếp sau bằng cách giúp các khu vực nông thôn kết nối với thị trường.

Cấp vốn – Việc thực hiện Kế hoạch Hành động EWEC sẽ cần khoảng 1,5 tỷ USD trong giai đoạn 5 năm (2008-2012), tương đương với trung bình 300 triệu USD một năm. Số tiền này được so với 5 tỷ USD trong cùng giai đoạn 5 năm của Hành lang Kinh tế Bắc-Nam (NSEC). Trong ngân sách được cấp cho EWEC hiện tại, khoảng 90% dành cho cơ sở hạ tầng giao thông vận tải và 10% còn lại dành cho các sáng kiến kinh tế và xã hội. Trong nhóm sau thì du lịch chiếm tỷ lệ lớn nhất (gần một nửa), tiếp theo là các dự án xã hội và môi trường (trên một phần ba). Phát triển khối kinh tế tư nhân, bao gồm các sáng kiến thương mại và đầu tư cùng với phát triển nông nghiệp chiếm một phần tám tổng ngân sách dành cho các dự án kinh tế và

xã hội. Tuy nhiên, một số dự án vẫn chưa được ước tính chi phí, vì vậy số tiền này có khả năng tăng đáng kể tổng ngân sách và tỷ lệ dành cho các sáng kiến kinh tế và xã hội.

